

doc. Ing. Jarmila Sosedová, PhD.,
Žilinská univerzita v Žiline
Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov
Katedra vodnej dopravy

Univerzitná 1
010 26 Žilina

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Autor: Ing. Helena BÍNOVÁ, PhD.,

Študijný odbor: 8.2.1 dopravné služby

Názov habilitačnej prednášky: MODEL VÝBĚRU DOPRAVNÍCH MÓDŮ V LOGISTICKÉM SYSTÉMU

Na základe menovacieho listu pani dekanke F PEDAS č. j. 04/2016/PEDAS/Sem zo dňa 16.3.2015 a v súlade so závermi rokovania Vedeckej rady F PEDAS ŽU v Žiline zo dňa 3.3. 2016, predkladám tento oponentský posudok na habilitačnú prácu.

Pri vypracovaní oponentského posudku som mala k dispozícii habilitačnú prácu, návrh na habilitačné konanie menovanej a protokol o kontrole originality posudzovanej práce, kde percento prekryvu je na úrovni 0,00 %.

Posudzovaná habilitačná práca má 144 strán textu a 39 príloh, obsahuje abstrakt v českom, anglickom, nemeckom, francúzskom a ruskom jazyku, zoznam obrázkov, tabuliek a grafov, zoznam príloh a zoznam skratiek a označení. Práca je štrukturalizovaná do 5 tematických kapitol.

Autorka spracovala rozsiahly podkladový materiál z rôznych informačných zdrojov a v práci je zhmotnené obrovské úsilie habilitantky spojené so zberom, triedením, selekciou a spracovaním – v mnohých prípadoch hlavne cudzojazyčných – dokumentov. Práca však nie je poňatá monotematicky, má veľmi široký vecný záber, rieši niekoľko problémov a tém súbežne, nie je možné jednoznačne oddeliť analytickú časť od časti návrhovej. Mnohé tabuľky, grafy, schémy i prílohy vzhľadom na svoju terminologickú a grafickú úroveň majú slabú rozlišovaciu a vypovedaciu schopnosť, resp. ich zaradenie do práce je vo väzbe na riešenú problematiku sporné až irelevantné. Priamo v texte predkladanej práce v mnohých prípadoch chýba odvolávanie sa na použitú literatúru, preto nie je možné celkom jednoznačne oddeliť myšlienky a návrhy habilitantky od tvrdení prevzatých z použitej literatúry uvedenej v závere práce, ktorá navyše nie je číslovaná a spracovaná v súlade so zásadami a princípmi bibliografickej citácie.

V úvode práce je veľmi správne konštatované, že väčšina tovaru v rámci svetového obchodu je prepravovaná po mori a i z pohľadu EÚ sú preto námorné prístavy významným článkom v styku medzi vnútrozemskou a námornou dopravou. Od tohto faktu sa následne odvíja i myšlienka autorky spracovať model výberu dopravných módov z logistických spádových terminálov v ČR do námorných prístavov EÚ i vo svete. Hoci cieľ práce nie je v úvode ani v iných častiach práce jednoznačne uvedený, možno práve toto spolu s ambíciou navrhnuť model logistického centra vo väzbe na tovarové toky a nadväznú dopravnú sieť považovať za ťažiskové ciele riešenia. V závere uvedená formulácia, že

„vytýčeným cieľom je spracovanie návrhu dopravných módov alebo nových dopravných ciest alebo prvkov v logistickom systéme na základe hodnotenie vývoja nákladnej dopravy“, však tento zámer opäť nepodporuje.

V prvej kapitole autorka poukazuje na význam logistiky v procese prepravy a prezentuje základnú terminológiu z tejto oblasti. Škoda, že nesiahla i po prácach významných autorov zo ŽU, ktorí problematiku logistiky dlhodobo vedecky rozvíjajú a ponímajú v komplexnejšej podobe.

V druhej časti práce sa taktiež problematika nerozvíja v jednej dejovej línii, ale habilitantka sa zameriava jednak na analýzu tovarových tokov a prezentuje logistické/kontajnerové/intermodálne/kontinentálne/technologické terminály/centrá v ČR a v EÚ, pričom často krát dochádza k ich zámene, resp. nevhodnej interpretácii toho ktorého pojmu a jednak na analýzu a prognózu rozvoja dopravných sietí v EÚ prostredníctvom charakteristiky paneurópskych multimodálnych dopravných koridorov ako celku i v členení podľa jednotlivých módov a hlavných námorných trás a námorných prístavov európskeho i svetového významu s tým, že sa opäť nevyhla duplicitám, terminologickým nepresnostiam a nevenovala dostatočnú pozornosť selekcii podstatných informácií od menej významných vo vzťahu k riešenej problematike. Niektoré štatistické údaje prezentované v tejto časti práce nie sú vhodne graficky či tabuľkovo spracované a správne terminologicky pomenované, čím sa znižuje až stráca ich vypovedacia hodnota.

V kapitole 3 pod názvom „Metodologie expertního návrhu logistického systému“ opäť poukazuje na logistické terminály a logistické centrá v ČR, tentoraz na nové a budúce a prináša pomerne podrobný prehľad metód, modelov a metodológií použitých pri návrhoch logistických systémov či logistických centier, z ktorých však len niektoré v ďalšom riešení i skutočne využíva. Ďalej tu autorka prezentuje „logický rámec metodologického modelu expertného návrhu logistického centra“ a „model riadenia dopravných projektov“ prostredníctvom Value Engineering. Spracovanie týchto modelov možno považovať za návrhy nad rámec riešenej problematiky, resp. cieľ práce.

V štvrtej časti práce na podklade 3 hlavných kritérií výberu spôsobu prepravy podľa pomerne zastaranej práce citovaného autora navrhuje ďalšie kritériá (ktoré z hľadiska súčasného stavu vedeckého bádania i empirického poznania možno považovať za diskutabilné) a prostredníctvom multikritériálnych vyhodnocovacích metód a „ekonomického modelu“ prezentuje „logický rámec modelu výberu dopravných módov v dopravnej sieti“. Hoci túto kapitolu možno považovať za kľúčovú časť práce, nie je z nej zrejmé, prečo použila práve multikritériálnu analýzu (mimočodom táto metóda nie je prezentovaná v časti 3 pri popise použitých metód skúmania), podľa čoho vyberala váhy jednotlivých kritérií, z akého dôvodu navrhovaný model aplikovala práve na prepravu nadrozmerného nákladu a ktorý dopravný mód je na túto prepravu v zmysle navrhovaného modelu najvhodnejší.

V piatej kapitole autorka dopĺňa už pomerne rozsiahlu analytickú časť riešenej problematiky o prognózu tovarových prúdov a charakteristiku ďalších dopravných koridorov. Na jednej strane síce veľmi správne poukazuje na vzájomnú interakciu medzi rastom objemu prepravy v krajinách EÚ a vývojom HDP, nutnosť podstatného rozšírenia jestvujúcej dopravnej infraštruktúry, predovšetkým námorných prístavov a letísk a potrebu ich kontinentálneho napojenia vo väzbe na elimináciu výkonov cestnej dopravy, na druhej strane však len veľmi teoreticky a všeobecne formuluje jednotlivé kritériá ovplyvňujúce voľbu dopravného módu v logistickom systéme, resp. vstupné údaje pre použitie navrhovaných metód (metóda scenárov, gravitačné modely) na predikciu rozsahu a smerovania prepravných prúdov. Autorkou navrhované faktory, determinujúce použitie gravitačného modelu na prognózovanie vývoja v preprave nákladu síce možno akceptovať z hľadiska teórie, ale vzhľadom na absenciu ich verifikácie aspoň na malej štatistickej vzorke, sú z praktického hľadiska veľmi ľahko spochybiteľné.

V závere formulované tvrdenia a námety nie celkom korešpondujú z návrhmi a odporúčaniami autorkou prezentovanými v predchádzajúcich kapitolách tejto práce.

Otázky pre autorku pri obhajobe práce:

Pri obhajobe odporúčam habilitantke vyjadriť sa k pripomienkam uvedeným priamo v texte posudku a k týmto ďalším otázkam:

1. Aké sú najväčšie očakávania od dobudovania prieplavu Seina Nord a ako jeho otvorenie ovplyvní vnútrozemskú vodnú dopravu na západoeurópskych vodných cestách vo väzbe na reláciu ČR – Ázia – USA ?
2. Prečo bol Vami navrhovaný model výberu dopravných módov v dopravnej sieti aplikovaný práve na prepravu nadrozmerného nákladu. Aký je podiel tohto druhu nákladu na celkovom objeme prepravy v podmienkach ČR v exporte a importe a z ktorých / do ktorých spádových logistických centier smeruje ?
3. Prečo bola ako príklad modelu výberu dopravných módov v logistickom systéme zvolená relácia ČR – Ázia – USA ? Z ktorých logistických terminálov v ČR, do ktorých ázijských a amerických námorných prístavov smerujú prepravné prúdy, v akom objeme a ktorými prepravnými trasami ?
4. Ktorý dopravný mód „zo siete spádových logistických centier v ČR v nadväznosti na európske a svetové dopravné koridory a tovarové toky“ v zmysle Vami realizovanej multikriteriálnej analýzy a podľa Vami použitých heuristických / expertných postupov možno považovať za najvhodnejší ?
5. Aké prepravné prúdy možno očakávať medzi Európou a Áziou podľa Vami upraveného gravitačného modelu pre predikciu prepravy nákladu ?

Napriek uvedeným vecným a formálnym nedostatkom odporúčam prijať predkladanú habilitačnú prácu na obhajobu v rámci habilitačného konania v odbore 8.2.1 dopravné služby.

V Žiline 29. 4. 2016

V. S. Jarmila Sosedová